

Sygn. akt II AKa 122/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2014r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Maria Mroziak-Sztykiel

Sędziowie: SA – Marek Czecharowski

SA – Maria Żłobińska (spr.)

Protokolant: – st. sekr. sąd. Anna Grajber

przy udziale Prokuratora Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2014 r.

sprawy M. L.

oskarżonego z art. 296 § 1 k.k. w zw. z art. 296 § 3 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 29 stycznia 2014 r. sygn. akt VIII K 363/10

uchyla zaskarżony wyrok wobec oskarżonego M. L. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie skazał **M. L.** za to, że:

- w okresie od 30 stycznia do 8 czerwca 2004 r. w W., pełniąc na mocy umowy z dnia 2 września 2002 r. zawartej z Wojewodą (...) - funkcję Zarządcy Komisarycznego przedsiębiorstwa państwowego - (...) i (...) i z tego tytułu będąc zobowiązany do zajmowania się sprawami majątkowymi i działalnością gospodarczą tego podmiotu, nie dopełnił obowiązków i przekroczył swoje uprawnienia poprzez to, iż zawarł w dniu 29 stycznia 2004 r. niekorzystną ekonomicznie dla E. umowę z (...) Sp. z o.o. i przekazał na jej podstawie dla (...) Sp. z o.o. kwotę 250.000 tysięcy złotych, a następnie wbrew jej postanowieniom, pomimo braku rozliczeń pomiędzy stronami umowy w cyklach 3 miesięcznych, przekazywał kolejne środki pieniężne dla (...) Sp. z o.o., czym wyrządził E. szkodę majątkową w wielkich rozmiarach, w kwocie - 1.107.682,67 zł.

to jest za czyn z art. 296 § 3 k.k. w zb. z art. 296 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

i za to z mocy art. 296 § 1 k.k. w zw. art. 296 § 3 k.k. wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności; na podstawie art. 69 k.k. i 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności ustalając okres próby na lat 3; na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzekł karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, przyjmując wysokość każdej stawki na kwotę 20 złotych; zasądził od oskarżonego 380 złotych tytułem opłaty i obciążył go kosztami postępowania w sprawie na rzecz Skarbu Państwa.

Od tego wyroku wniósł apelację **obrońca** oskarżonego, zaskarżając wyrok w całości.

Zarzucił:

1. mającą wpływ na treść wyroku obrazę przepisów postępowania w szczególności art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.k., polegającą na braku wskazania w zaskarżonym wyroku niezbędnego elementu strony podmiotowej umyślnego czynu przypisanego, tj. ustalenia postaci przypisanego zamiaru oraz poprzez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób nie spełniający wymagań stawianych uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji w stopniu uniemożliwiającym kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku;

2. mającą wpływ na treść wyroku obrazę przepisów postępowania w szczególności art. 410 k.p.k. poprzez uznanie oskarżonego za winnego przypisanego mu czynu w brzmieniu opisanym w części dyspozytywnej wyroku w sytuacji, gdy jak wynika z ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd I instancji i wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, istotny element przypisanego oskarżonemu zachowania, to jest zawarcie umowy z dnia 29 stycznia 2004r., nie stanowi nadużycia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków w rozumieniu art. 296 k.k., które to uchybienie miało wpływ tak na opis czynu przypisanego jak i na kwalifikację prawną tego czynu;

3. mającą wpływ na treść wyroku obrazę przepisów postępowania w szczególności art. 7 i art. 410 k.p.k. poprzez uchylenie się od dokonania ustalenia faktycznego, która z kilku wersji niepotwierdzonych za zgodność z oryginałem kserokopii umowy z dnia 29 stycznia 2004 r. była wersją ostateczną i obowiązującą pomiędzy jej stronami.

Obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy zasługuje na uwzględnienie.

Granice czynu zabronionego, przypisanego M. L. w zaskarżonym wyroku, wyznaczają podstawowe trzy elementy: szczególna powinność określonego zachowania na rzecz pokrzywdzonego, nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez sprawcę oraz powstanie szkody jako wyniku realizacji przez sprawcę znamion czynnościowych. Wszystkie te elementy winny pozostawać w związku przyczynowo – skutkowym.

Przestępstwo z art. 296 k.k. może być popełnione umyślnie (§ 1) lub nieumyślnie (§ 4).

Typ czynu z art. 296 § 1 k.k. zakłada, że sprawca obejmuje świadomością to, iż jest podmiotem uprawnionym i zobowiązanym do zajmowania się sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą m. in. osoby prawnej, że zachowaniem swoim nadużywa tych uprawnień lub nie dopełnia obowiązków a także to, iż w wyniku takiego zachowania wyrządza tej osobie prawnej szkodę majątkową, przy czym sprawca musi chcieć takiego zachowania; dotyczy to działania z zamiarem bezpośrednim.

W przypadku działania z zamiarem ewentualnym sprawca musi obejmować świadomością to, że jest podmiotem uprawnionym i zobowiązanym do zajmowania się sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą pokrzywdzonego, że swoim zachowaniem nadużywa tych uprawnień lub nie dopełnia obowiązków, że w wyniku tego wyrządza szkodę majątkową, przy czym w płaszczyźnie woluntatywnej musi godzić się na takie zachowanie i skutek.

Dokładne określenie strony podmiotowej zachowania sprawcy ma tym większe znaczenie, gdy uwzględni się treść § 4 art. 296 k.k., który przewiduje zachowanie nieumyślne. Może ono polegać na nadużyciu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków w sytuacji, gdy sprawca nie chce ani nie godzi się na to, że swoim zachowaniem spowoduje szkodę, chociaż przewidując możliwość wystąpienia szkody, bezpodstawnie sądzi, że jej uniknie. Nieumyślność polega także na braku przewidywania przez sprawcę, że swoim postępowaniem może wyrządzić szkodę, choć w danych okolicznościach powinien i mógł to przewidzieć.

Tak więc w przypadku czynu z art. 296 § 1 k.k. zamiarem bezpośrednim lub co najmniej wynikowym musi być objęte nie tylko nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków, ale także spowodowanie skutku w postaci znacznej szkody majątkowej. Jeżeli sprawcy przypisuje się czyn w postaci kwalifikowanej z § 3 art. 296 k.k., zamiarem bezpośrednim lub co najmniej ewentualnym sprawca musi obejmować to, że swoim zachowaniem wyrządza szkodę majątkową w wielkich rozmiarach.

Między zachowaniem sprawcy a powstałą szkodą musi istnieć związek przyczynowy.

Wszystkie powyższe elementy strony przedmiotowej i podmiotowej muszą być udowodnione przez Sąd przypisujący przestępstwo nadużycia zaufania w obrocie gospodarczym. Sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania dowodowego, analiza zebranych dowodów i ocena ich wiarygodności a następnie wywód prawny winny być zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu meriti.

W sprawie niniejszej rację ma obrońca oskarżonego zarzucając, iż uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie spełnia tych warunków w takim stopniu, iż dokument ten nie pozwala na merytoryczną kontrolę rozumowania Sądu.

W zakresie strony przedmiotowej działania przestępczego Sąd nie ustalił w sposób niebudzący wątpliwości, które działania M. L. uznał za przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków, skutkujące powstaniem szkody wielkich rozmiarów.

W ustaleniach faktycznych na karcie 1 uzasadnienia Sąd przyjął, iż oskarżony jako zarządca komisaryczny E. „nie dopełnił obowiązków i przekroczył swoje uprawnienia”, zawierając niekorzystną ekonomicznie umowę w dniu 29 stycznia 2004 r. Żadnym zdaniem Sąd nie uzasadnił, dlaczego ta umowa była niekorzystna i jakie uprawnienia przekroczył oskarżony bądź jakich obowiązków nie dopełnił, zawierając ją. Jednocześnie na karcie 7 uzasadnienia Sąd stwierdza, iż nie budzą wątpliwości opinie biegłego W. M., który jednoznacznie ocenił kondycję przedsiębiorstwa zarządzanego przez M. L.. Biegły ten wskazał, że oskarżony, podpisując przedmiotową umowę w ramach sprawowanego przez siebie zarządu komisarycznego, nie przekroczył zwykłego zarządu.

Podzielając poglądy biegłego, Sąd w rozważaniach na karcie 8 stwierdza, iż przekroczeniem granic dopuszczalnego ryzyka gospodarczego było przekazywanie następnych kwot na rzecz Spółki (...) mimo niewykonania przez nią zobowiązań wynikających z pierwotnej umowy.

Skoro tak, to budzi wątpliwość, które zachowania M. L. wypełniły dyspozycję art. 296 k.k. – czy było to zawarcie umowy z (...) w dniu 29 stycznia 2004 r. i dalsze przekazywanie pieniędzy po tej umowie, czy też przekroczenie uprawnień dotyczy tylko czynności dokonywanych po 29 stycznia 2004 r.

Ustalenie to ma tym większe znaczenie, iż należy szczegółowo ustalić wartość szkody powstałej w wyniku działania oskarżonego. Zaznaczyć przy tym należy, iż wykazany być musi związek przyczynowy między każdym składnikiem kwoty przyjętej jako ostateczna szkoda a zachowaniem oskarżonego, które stanowiło przekroczenie uprawnień zarządcy komisarycznego lub niedopełnienie obowiązków związanych z tą funkcją. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku tych problemów nie dostrzega i nie zawiera ostatecznej uzasadnionej odpowiedzi na pytanie o szkodę powstałą w wyniku zachowania oskarżonego stanowiącego znamię czynu z art. 296 k.k.

Rację ma także obrońca, zarzucając, iż motywy zaskarżonego wyroku nie zawierają żadnego wywodu dotyczącego strony podmiotowej zachowania M. L.. Sąd nie wskazał, czy oskarżony swoim zachowaniem chciał wyrządzić szkodę majątkową wielkich rozmiarów w E., czy też tylko godził się na jej powstanie; nie ma żadnej wzmianki, na czym Sąd oparł się, ustalając, że oskarżony obejmował zamiarem wysokość szkody; nie ma także wytłumaczenia, w jakim okresie powstała szkoda stanowiąca znamię czynu zabronionego.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok.

Rozpoznając sprawę ponownie, Sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w niezbędnym zakresie, poczyni pozytywne, niebudzące wątpliwości ustalenia faktyczne w zakresie strony przedmiotowej przypisanego czynu, a więc czasu jego popełnienia, w zakresie opisu konkretnego zachowania stanowiącego przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków zarządcy komisarycznego oraz szkody powstałej w majątku E. w wyniku tych zachowań.

Niezbędnym elementem rozważań Sądu muszą być okoliczności decydujące o rozstrzygnięciu w zakresie świadomości i woli towarzyszącej działalności M. L.. Sąd winien uwzględnić całości materiału dowodowego zebranego w tej sprawie, w tym m. in. treści sprawozdań miesięcznych, składanych przez oskarżonego organowi założycielskiemu, wnioski wynikające z opinii biegłego, przygotowanie zawodowe i wykształcenie oskarżonego, sytuację przedsiębiorstwa a także zewnętrzne warunki gospodarcze mające wpływ na podejmowanie decyzji. Wszystkie te okoliczności, rozważane w ich wzajemnym powiązaniu, winny stanowić podstawę rozstrzygnięcia o stronie podmiotowej zachowania oskarżonego.

Rozumowanie Sądu, przedstawione w ewentualnym uzasadnieniu, musi uwzględniać całość materiału dowodowego zebranego w sprawie, nie może zawierać luk, musi być logiczne, zgodne z wiedzą i doświadczeniem życiowym.

Z tych względów na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.